

Scientists identify as cultural violence "aspect of culture that can be used to legalize violence in its direct and structural forms".

The genesis of the problems of violence clearly traced in the direction of contemporary audiovisual media content. The historical part of modern society, unfortunately, undoubtedly provided a constant value known as philosophical statements of Heraklit: "War – [polemos] – the father of all, the king of all: some it makes the gods, others – people, creates some slaves and some free ones", and according to Aristotle: "The violence is a coercion, and this is something that hinders and interferes in anything contrary to the wishes of necessity, so it is also harder". Political traditions, in particular, facilitate the transition to the monopolization of violence from government and law. The modern theory of violence makes an emphasis in the field of political philosophy. The world has embraced as a solid social arrangement. The philosopher Hobbes talks about the impossibility of peaceful coexistence of human existence by virtue of the nature of enmity to one another. This essence of human nature itself lies at the genetic, instinctive level. The idea that human existence is its natural law philosopher John Locke argued in "Two treatises of government".

By "social contract" J. J. Rousseau theoretically grounded civil society, making an emphasis on the legal rights of the individual.

Made by legal philosophers the foundation of violence laid today as the basis of the constitutional rights of many social groups. Only Kant was proclaimed the eternal law of peace and creation on the basis of its allied relations between people and nations. Here, "even the smallest state could expect their security and rights not from their own forces, but only from a great union of peoples".

Dissonant sound of another philosopher actually equates the balance of world postulates on this topic: Hegel wrote: "The war keeps healthy morality of the people in relation to their indifferent certainty to their familiarity and rooting, just as the motion of the wind prevents the lake from the decay that threatens them with long-term comfort, as well as people – long, or, worse, eternal peace".

J. Sorel in "Reflections on Violence" talks about proletarian violence: humanity and kindness is the promotion gimmicks that dominate market relations in society.

Today, as reflected in the media and on video – modern society distinguishes its violence essence. But in fact the traditions are immutable: change only the type of offenders and their type of crime. Mass encountered in craftiness, they deserve in society more forgiving attitude. There is "a film adaptation of " artistic, journalistic, documentary works with a clear preponderance of violence in the images of intense creative images. Such "intellectuality" of the criminality was not yet known in the history of mass media, but now is widely seen in wars, terrorist attacks, social "squares". The sad conclusion of F. Furet, french historian: " If you add up the total list of famous authors who at different times were communists or sympathized with communism were the nazis or sympathized with fascism, then we get the current Gotha almanac of intellectual, scientific and literary elite".

Everyday life is not worth to deduct to the dissatisfaction of culture. The new phenomenon is that modernity created between violence its hero.

Key words: culture of peace, violence, audiovisualisation, media, dialectics, dynamics, monitoring.

УДК 130.2: (477)

Сугрובה Юлія Юріївна
кандидат філософських наук, доцент

АКТУАЛЬНІСТЬ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ У СУЧАСНОМУ МІЖКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Стаття присвячена аналізу народної творчості, яка виступає не тільки механізмом спадковості з відтворення і трансляції традицій, а й механізмом функціонування соціокультурних відносин, що реалізуються в різноманітних формах соціокультурної комунікації, інтеграції, соціалізації, соціокультурної активності, взаємодії індивідів та груп. Аналіз соціологічного дослідження серед слов'янських і тюркських респондентів зумовлює необхідність формування нового ставлення людини до народної творчості через збагачення її новими формами й змістом.

Ключові слова: народна творчість, традиція, інтеграція, міжкультурний простір.

У сучасних умовах глобалізації і тотального панування культури масового споживання зростає роль народної культури як підсистеми культури, що стабілізує суспільство. Багатоетнічні спільноти, групи переживають процес активізації традиційних форм народної творчості, що дають змогу відродити, зберегти й транслувати смислоутворювальні принципи функціонування національної культури. Також народна творчість набуває величезного значення для збереження культурного різноманіття світу. Актуальність дослідження посилюється тим, що специфіка культурологічної проблематики дослідження народної творчості визначається розумінням прихованих у ній механізмів функціонування соціокультурних відносин, які реалізуються в різноманітних формах соціальної комунікації, інтеграції, культуротворчої

активності та взаємодії індивідів. Все це зумовлює вибір та актуальність зазначеної теми, постановку проблеми дослідження народної творчості в сучасному міжкультурному суспільстві.

Аналіз проблем різних форм спілкування у багатонаціональному суспільстві, його фундууючих елементів – традицій та новацій, що знаходяться під впливом глобалізації на сучасному етапі – знаходить плідне місце в проєктах українських учених. У сучасних умовах існує плеяда видатних вітчизняних культурологів, філософів, мистецтвознавців – М.Грицай, С.Грица, І.Юджін, Л.Михайлова, Л.Гроєльнікова й ін. – які досліджують народну творчість як об'єктивну необхідність буття людини в просторі національної культури. Історичні особливості й сучасний стан збереження, відтворення та популяризації традиційних утворень – народних свят й обрядів України – досліджують С. Садовенко, З. Босик, О. Кухарєва та ін. Велику роботу з дослідження особливостей народної творчості кримського міжкультурного регіону проводять такі вчені, як М. Араджіоні, І. Андрущенко, О. Смірнов, С. Лазаріди та ін.

Незважаючи на помітний інтерес багатьох вчених до різноманітних тем щодо специфіки народної творчості, питання, пов'язані з осмисленням актуальності народної творчості як механізму функціонування соціокультурних відносин у міжкультурному просторі, не отримали належного висвітлення в сучасній науковій літературі, що потребує подальшого поглибленого вивчення цієї проблеми.

Мета статті – проаналізувати народну творчість як механізм функціонування соціокультурних відносин. Провести соціологічне дослідження серед слов'янських і тюркських респондентів (студентів вищих навчальних закладів Криму) щодо оцінки впливу народної творчості на сучасну культуру.

Етнотрансформаційні процеси міжетнічної інтеграції засновані на ненасильницькому, поступовому та історично природному злитті, єдності, у результаті яких сформувалися слов'янська й тюркська групи зі специфічними для кримського регіону особливостями.

Поступово під впливом спільних історичних і соціальних умов відбулася етнічна й культурна консолідація слов'янського населення Криму. Змішання побутових і культурних особливостей слов'янських етносів стало відмінною рисою соціокультурного простору півострова

XX-XXI ст. Народні одяг, говірка, перекази, звичаї, пісні, казки не диференціюються, а навпаки – стають все більш типовими. Фольклорний матеріал різних народів, використовуючи однакові мотиви, сюжети, епітети, перетікаючи з одного слов'янського етносу в інший, міксується та формує унікальний культуротворчий вектор конвергентного розвитку слов'янської традиції поліетнічного простору, де народна творчість виступає головним механізмом її наслідування й відтворення.

Подібні явища можна спостерігати й під час аналізу типологій народної творчості всередині тюркського макроетносу. Незважаючи на існування деяких відмінностей, насамперед, конфесійних (кримські татари сповідують іслам; караїми – караїзм; кримчаки – іудаїзм), караїмський і кримчацький етноси асимілювали кримськотатарську мову. Це стало причиною багатьох наступних запозичень, що визначило їх загальну лінію розвитку в орієнтації тюркської культурної парадигми.

Але кримськотатарський народ, будучи апіорі багатоетнічним, у генезисі якого брали участь безліч різних племен, пережив набагато раніше подібні явища культурних запозичень і змішувань, виробивши стійкий імунітет до подальшої чужорідності. Генетично маючи велику активність, мобільність, проявивши свою гнучкість, кримськотатарська традиція ввійшла у лоно сусідніх культур караїмів і кримчаків як їх інновація. Названі етноси розпочали тривалий культуротворчий процес переосмислення і відтворювання кримськотатарської традиції у просторі своєї групи, що призвело до формування їх культурних змішувань. Кримські татари плідно творили і творять народне мистецтво, ніколи не зупиняючи цей культуротворчий процес. Так вони змогли уникнути яскраво виражених запозичень з боку караїмів і кримчаків, затвердивши для себе визначальні позиції серед тюркських етносів цього регіону. І незважаючи на те, що кожен етнос має свої індивідуальні, не схожі локально-диференціальні характеристики, культуротворчість сприяла формуванню єдиного пласту тюркської регіональної культури кримських татар, караїмів, кримчаків, якій ми можемо дати нову назву – кримськотюркська. Тому, відповідно до цієї теми етнокультурних подібностей, фольклор став своєрідним вузлом переплетення унікальних традицій, де діалектично поєднуються загальнотюркське різних народів і місцева кримська основа як "культурне гніздо", як сукупність єдиного цілого – тюркського макроетносу півострова.

Так, поліетнічний простір Криму, об'єднавши місцевих жителів і переселенців з України, Росії, Середньої Азії, європейських країн та інших регіонів, визначив контактну зону етнокультур півострова. Це сприяло формуванню таких об'єднаних соціокультурних феноменів, як слов'янські й тюркські спільноти, визначальними характеристиками яких стала конвергентність. Своє культурне ядро слов'янські й тюркські народи Криму змогли зберегти й транслювати в сучасному просторі завдяки непорушності традиції, механізмом спадковості яких виступила народна творчість.

Однак не тільки всередині кожного макроетносу, що розглядаються, – слов'янського й тюркського – сформувалися типології. Традиційний фольклор слов'янських і тюркських народів, незважаючи на оригінальність та яскраву своєрідність, наприклад, мелодики кожного, демонструє багато подібного у поезиці.

І якщо тотожність народної творчості всередині слов'янських або тюркських народів Криму визначається, більшою мірою, споріднено-генетичними умовами існування, то деякі типологічні зв'язки між цими макроетносами пояснюються, насамперед, єдиними умовами соціокультурної дійсності: суспільно-політичної, виробничої, культуротворчої, незалежно від усвідомлення цього зв'язку самими представниками народів [4, 144-146].

Багатівкове сусідство цих народів призвело до адаптації та засвоєння у власних культурах сусідніх традицій, а внаслідок цього – до зближення в загально регіональному масштабі [1]. Єдність території, спільність історичної долі, спільне життя в одному суспільно-економічному й ідеологічному просторі призвело до соціокультурної, регіональної інтеграції [3, 25-34].

Виходячи з цього, ми можемо констатувати, що народна творчість виступає не тільки механізмом спадкоємності з відтворення й трансляції традицій, а й механізмом функціонування соціокультурних відносин, що реалізуються в різноманітних формах соціокультурної комунікації, інтеграції, соціалізації, соціокультурної активності, взаємодії індивідів та груп.

Народна творчість виконує функцію соціокультурної комунікації на декількох рівнях – міжособистісному (між індивідами), спеціалізованому (між соціальними групами) та масовому (між товариствами). Функцію соціалізації народна творчість виконує через прийняття індивідом у процесі соціокультурної взаємодії певних норм і цінностей, поглядів та дій. І оскільки народна творчість акумулює основні цінності життя, погляди, ідеали, то вона виступає визначальним чинником і первинної, і вторинної соціалізації.

Одним із важливих механізмів соціокультурних зв'язків народної творчості є соціокультурна інтеграція. На нашу думку, народна творчість двох макроетносів Криму сприяє інтегруванню людей у соціокультурні континууми: слов'янського культурного поля, тюркського культурного поля й спільного – регіонального соціокультурного простору півострова. Така соціокультурна інтеграція забезпечує взаємозв'язок між різними соціальними групами, гілками влади, створює єдину етнонаціональну систему. Через культуротворчість здійснюється діяльнісне буття індивідів, груп, що й призводить до соціокультурного зв'язку. Народна творчість виступає певною ланкою у системі культуротворчості людини-народу-суспільства, забезпечуючи виконання властивих їй функцій.

Нами було проведено соціологічне дослідження серед слов'янських і тюркських респондентів (студентів вищих навчальних закладів) щодо оцінки впливу народної творчості на сучасну культуру [2, 64-67].

Народна творчість бере участь у виконанні ключової об'єднувальної ролі суспільства, сприяючи зближенню та взаєморозумінню між людьми, утвердженню принципів злагоди й толерантності, вмінню сприймати прекрасне й творити.

Однак, незважаючи на переважну більшість позитивних оцінок на адресу значущості народної творчості в сучасній культурі й тюркських, і слов'янських респондентів, відсоткова кількість відповідей у різних категоріях значно відрізняється між представниками двох макроетносів Криму.

Так, 98 % тюркських респондентів визнають позитивну значущість народної творчості в сучасних умовах при 0,2 % негативної їх оцінки. Представники ж слов'янського макроетносу у своїй більшості мають 64 % позитивних відповідей і 35 % учасників опитування заперечують цінність народної творчості в умовах ХХІ століття.

Пріоритети цінності народної творчості тюркські респонденти виражають трьома позиціями: спадкоємністю народних традицій (47 %); вихованням патріотизму (30 %); розвитком різноманітних здібностей людини (15 %). Представники слов'янської культурної орієнтації визначають свої пріоритети в іншому: цікавому дозвіллі (25,4 %); розвитку різноманітних здібностей людини (22,6 %); спадкоємності народних традицій (7 %).

Цікавим є аналіз осмислення поняття "розвиток різноманітних здібностей людини" в аспекті значущості народної творчості. Для тюркських респондентів це – формування позитивних рис, перш за все самовираження (45,3 %), можливості вирішення проблем за допомогою культуротворчості (10,4 %); можливості виявити лідерські якості (7,1 %). Для слов'янських респондентів це – самовираження (55 %); креативність (25,4 %); можливість вирішення проблем за допомогою культуротворчості (10,4 %).

Показавши близькі стосунки до двох параметрів – самовираження (45,3 %-55 %), можливості вирішення проблем за допомогою культуротворчості (10,4 %-10,4 %) – тюркські учасники опитування на третє місце виносять можливість виявити лідерські якості (7,1 %), залишивши категорію креативності практично у кінці шкали параметрів (5,4 %). Слов'янські ж учасники креативність виносять на другу позицію (25,4 %), приділяючи незначну увагу (1,6 %) можливості виявити лідерські якості. Значення толерантності для представників тюркських етносів значить більше (6,8 %), ніж у слов'янських респондентів (1,4 %).

Отже, стає очевидною необхідність формування нового ставлення людини до народної творчості через збагачення її новими формами й змістом, що вимагає зміни стихійного характеру культуротворчого процесу взагалі й традиційної творчості зокрема.

У зв'язку з цим з'являється потреба в розробленні й реалізації інноваційних проектів нематеріального культурного спадку народів у всіх навчальних закладах поліетнічних регіонів. Згідно з таким проектом існує необхідність створення культуротворчих лабораторій, що об'єднують теоретичні гуманітарні дисципліни, курси, кафедри й практичні художньо-творчі колективи, гуртки, студії, клуби, Будинки культури, центри. Саме в таких лабораторіях молодь може вивчати, досліджувати особливості традиційної культури кожного народу, його ціннісні системи, втілюючи теоретичні знання в практичні навички з відтворення й трансляції традицій в інноваційному просторі XXI століття. Подібний проект нами запропоновано у дисертаційному дослідженні [2].

Отже, сказане вище дає змогу визначити народну культуротворчість механізмом трансляції традицій і соціальної інтеграції етносів Криму. Це, у свою чергу, вимагає об'єктивного культурологічного аналізу цього процесу, його синхронізації та взаємодії з іншими соціокультурними явищами.

Література

1. Самойленко А. И. Музыкаведение и методология гуманитарного знания. Проблема диалога: монография / А. И. Самойленко / Редактор Н. Александрова. – Одесса: Астропринт, 2002. – 244 с.
2. Сугрובה Ю.Ю. Культуротворчість у діалозі традицій і новацій сучасного поліетнічного суспільства України (кримський досвід): монографія / Юлія Сугрובה. – Сімферополь: Видавничий центр КДМУ. – 2012. – 359 с.
3. Сугрובה Ю. Ю. Обрядово-святкові дієства як механізм інтеграції слов'янського населення України / Ю. Ю. Сугрובה // Вісник Державної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. – К. : Міленіум, 2012. – №1. – С.64—67.
4. Сугрובה Ю. Ю. Трансформація ідентичності в умовах соціокультурного простору сучасного поліетнічного суспільства України, що глобалізується / Ю. Ю. Сугрובה // Київське музикознавство. Культурологія та мистецтвознавство : збірка статей НМАУ ім. П. І. Чайковського й КІМ ім. Р. М. Глієра. – К., 2012. – Вип. 42. – С. 25—34.

References

1. Samoylenko A. I. Muzykovedenie i metodologiya gumanitarnogo znaniya. Problema dialoga: monografiya / A. I. Samoylenko / Redaktor N. Aleksandrova. – Odessa: Astroprint, 2002. – 244 s.
2. Suhrobova Yu.Yu. Kulturotvorchist u dialozi tradytsii i novatsii suchasnoho polietnichnoho suspilstva Ukrainy (krymskyi dosvid): monohrafiia / Yuliia Suhrobova. – Simferopol: Vydavnychiy tsentr KDMU. – 2012. – 359 s.
3. Suhrobova Yu. Yu. Obriadovo-sviatkovii diistva yak mekhanizm intehratsii slovianskoho naseleння Ukrainy / Yu. Yu. Suhrobova // Visnyk Derzhavnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv : nauk. zhurnal. – K. : Milenium, 2012. – #1. – S.64—67.
4. Suhrobova Yu. Yu. Transformatsiia identychnosti v umovakh sotsiokulturnoho prostoru suchasnoho polietnichnoho suspilstva Ukrainy, shcho hlobalizuietsia / Yu. Yu. Suhrobova // Kyivske muzykoznavstvo. Kulturolohiia ta mystetstvovnavstvo : zbirka statei NMAU im. P. I. Chaikovskoho y KIM im. R. M. Hliiera. – K., 2012. – Vyp. 42. – S. 25—34.

Сугрובה Ю.Ю. Актуальность народного творчества в современном межкультурном пространстве

Статья посвящена анализу народного творчества, которое выступает не только механизмом преемственности по воспроизводству и трансляции традиций, но и механизмом функционирования социокультурных отношений, что реализуется в разнообразных формах социокультурной коммуникации, интеграции, социализации, социокультурной активности, взаимодействия индивидов и групп. Анализ социологического исследования между славянскими и тюркскими респондентами требует необходимости формирования нового отношения человека к народному творчеству через обогащения её новыми формами и содержанием.

Ключевые слова: народное творчество, традиция, интеграция, межкультурное пространство.

Sugrobova Yu. The Topicality of Folk Arts and Crafts in the Modern Cross-cultural Space

The article is devoted to the problem of sociocultural transformation processes in Crimea. The current trends of sociocultural transformation are determined by the existence of two main macro ethnic groups which are Crimean Turkoman people and Crimean Slavs. The two groups considerably reflect the cultural peculiarities of the different types of civilization. With the shift of cultural and historic paradigm of the 20th and 21st centuries the significant changes in the directions and principles of the Crimean macro-ethnic groups development also occurred. The new stage is associated with the establishment of the global civilization. East and West as a double concept that expresses the cultural unity as well as its dichotomy has reshaped greatly.

The article is devoted to the analysis of folk arts and crafts, which are not just a mechanism of succession, reproduction and translations of traditions, but also a mechanism of sociocultural relations functioning. It is realized in different forms of sociocultural communication, integration, socialization, sociocultural activity, cooperation of individuals and groups.

Was conducted a sociological research between Turk and Slavic respondents (universities students) concerning the estimation of folk arts and crafts in modern culture. The answers in-between the representatives of these two macro-ethnic groups differ greatly.

98 % Turk respondents confirm the positive value of folk arts and crafts in modern terms and just 0, 2 % of them confirm negative estimation. Representatives of Slavic macro-ethnic group have shown 64 % of positive answers and 35 % of them confirm negative estimation of folk arts and crafts in XXI century.

For Turk respondents the value of folk arts and crafts includes three main components: succession of folk traditions (47 %); patriotic influence (30 %); development of various capabilities of a man (15 %). Slavic respondents have shown another priorities: interesting entertainments (25, 4 %); development of various capabilities of man (22,6 %); succession of folk traditions (7 %).

Especially interesting is the analysis of the concept "development of various capabilities of man" in the aspect of value of folk arts and crafts. Turk respondents under this mean a help with self-expression (45, 3 %), solving problems through culture-creativity (10,4 %); exposure of leader qualities (7,1 %). For Slavic respondents this means self-expression (55 %); creativity (25, 4 %); solving problems through culture-creativity (10,4 %).

Turks and Slavs gave almost identical answers on two parameters – self-expression (45,3 %-55 %), problems solution through culture-creativity (10,4 %-10,4 %). The third place among the Turk respondents takes showing the leader's qualities (7,1 %) leaving creativity almost on the last place in this row (5,4 %). Slavic respondents put creativity on the second position (25, 4 %) while showing the leader's qualities is not so significant (1, 6 %). The tolerance means more for Turk respondents (6,8 %) than for Slavic ones (1,4 %).

As a result of this research we state the necessity of forming new relation towards folk arts and crafts through enriching it with new forms and sense. It requires the changing of elemental character of culture-creativity process on the whole and traditional creation in particular.

In this connection there is a necessity to develop and realize innovative projects of the non-material cultural legacy of people in all educational establishments of polyethnic regions. Pursuant to such project there is a necessity creation of culture-creativity laboratories, which unite theoretical humanitarian disciplines, courses, departments, practical art-creativity collectives, studios, clubs, Houses of culture, centers. Exactly in such laboratories young people can study, probe the features of traditional culture of every nation, its valued systems, inculcating theoretical knowledge and practical skills on reproduction and translation of traditions in innovative space of XXI century. Folk arts and crafts take part in an association in cross-cultural society, instrumental in rapprochement and mutual understanding between people, claim of principles of respect and tolerance, ability to understand beauty and to create. All of this allows to define folk culture-creativity as a mechanism of translation of traditions and social integration of different ethnic groups in cross-cultural regions.

The cultural transformations that occur in world are more and more reflecting the communicative trends. In modern world the true self-actualization of culture is not possible without being in a harmony with other cultures which is only possible in terms of dialogue when none of the ethnic groups, none of the religions can advance a claim for the only possible and one-dimensional truth. Today the relationships between cultures can be build only on the principles of search for consensus, plurality and partnership.

Key words: folk arts and crafts, tradition, integration, cross-cultural space.

УДК 783 (477. 043.3)

Терещенко-Кайдан Лілія Володимирівна
кандидат мистецтвознавства, доцент

ГРЕЦЬКО-УКРАЇНСЬКА РУКОПИСНА СПАДЩИНА: ВИДАТНІ УКРАЇНЦІ – НОСІЇ ГРЕЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ У СЛОВ'ЯНСЬКІЙ ПРАКТИЦІ

У статті розкрито проблему розповсюдження грецької рукописної книги в слов'янському регіоні. Наведено паралелі та особливості розвитку рукописної спадщини України та Греції XVII–XVIII ст. Представлені конкретні кодекси місцевого походження як зразки упорядкованої, перекладної літератури та багатомовні (мішані) книги. Наведено імена українців, що займалися створенням, перекладом, упорядкуванням та переписуванням грецьких рукописів. Завдяки цим постатям українська культурна спадщина поповнюється яскравими пам'ятками грецької рукописної книги XVII–XVIII ст.

Ключові слова: грецька рукописна пам'ятка, українська спадщина, українці-перекладачі, переписувачі, упорядники.

Звертаючись до питань українсько-грецьких зв'язків XVII–XVIII ст. та безпосередньо рукописної спадщини, що є виразником, генетичним кодом нації, виникла потреба дослідження окремих аспектів представленої проблематики. Одним з найнагальніших моментів, що освітлює стан та шляхи